

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku R.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.
o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 lutego 2018 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 13 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w [...]. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...].
uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego [...] w W. z 18 grudnia 2015 r., sygn.
akt VII U [...] i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II
Oddział w W. z 28 sierpnia 2015 r., znak [...] i sprawę przekazał temu organowi
rentowemu do ponownego rozpoznania.

Decyzją z 28 sierpnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w
W., na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu
należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące

pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551) - zwanej ustawą abolicyjną, odmówił R.S. umorzenia należności z tytułu:

- składek na ubezpieczenia społeczne za okres grudzień 2003 r. - grudzień 2004 r., wrzesień 2005 r. - październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r., lipiec 2007 r. w łącznej kwocie 15.817,19 zł, w tym z tytułu składek - 7.666,39 zł, odsetek - 8.142,00 zł, kosztów upomnienia - 8,80 zł;

- na ubezpieczenia zdrowotne za okres grudzień 2003 r. - grudzień 2004 r., październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r. w łącznej kwocie 5.361,92 zł, w tym z tytułu: składek - 2.588,12 zł, odsetek - 2.765,00zł, kosztów upomnienia - 8,80 zł;

- na Fundusz Pracy za okres od grudnia 2003 r. do grudnia 2004 r., październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r., lipiec 2007 r. w łącznej kwocie 1.159,55 zł, w tym z tytułu: składek - 556,75 zł, odsetek - 594,00 zł, kosztów upomnienia - 8,80 zł.

Wyrokiem z 18 grudnia 2015 r., sygn. akt VII U [...] Sąd Okręgowy [...] w W. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. znak [...] w ten sposób, że stwierdził brak podstaw do wydania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. zaskarżonej decyzji o odmowie umorzenia R.S. należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy.

R.S. do dnia 14 grudnia 2007 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. W dniu 5 sierpnia 2013 r. odwołujący się złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o umorzenie wszystkich nieopłaconych należności z tytułu składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, tj. za okres objęty w/w ustawą.

Pismem z dnia 8 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. poinformował R.S., że zastało zakończone postępowanie wyjaśniające dotyczące wydania decyzji określającej warunki umorzenia i w związku z tym odwołujący się ma prawo wypowiedzenia się w kwestii zebranych dowodów i materiałów w terminie 7 dni od daty otrzymania zawiadomienia.

Następnie w dniu 29 stycznia 2014 r. została wydana decyzja, znak [...], w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. określił, że według stanu na dzień 5 sierpnia 2013 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na:

- na ubezpieczenia społeczne za okres grudzień 2003 r. - grudzień 2004 r., wrzesień 2005 r. - październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r., lipiec 2007 r. w łącznej kwocie 15.817,19 zł, w tym z tytułu: składek - 7.666,39 zł, odsetek - 8.142,00 zł, kosztów upomnienia - 8,80 zł;

- na ubezpieczenia zdrowotne za okres grudzień 2003 r. - grudzień 2004 r., październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r. w łącznej kwocie 5.361,92 zł, w tym z tytułu: składek - 2.588,12 zł, odsetek - 2.765,00 zł, kosztów upomnienia - 8,80 zł;

- na Fundusz Pracy za okres od grudnia 2003 r. do grudnia 2004 r., październik 2005r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r., lipiec 2007 r. w łącznej kwocie 1.159,55 zł, w tym z tytułu: składek - 556,75 zł, odsetek - 594,00 zł, kosztów upomnienia - 8,80 zł.

W decyzji określono nadto, że warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., które powinny być uregulowane w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 78, poz. 465 ze zm.).

Powyższa decyzja została odebrana przez żonę odwołującego się w dniu 6 lutego 2014 r. Ubezpieczony nie złożył odwołania od powyższej decyzji. W związku z tym decyzja uprawomocniła się po upływie 30 dni, licząc od daty jej odebrania.

Pismem z 12 lutego 2015 r. organ rentowy przypomniał R.S., że zbliża się 12 miesięczny termin opłacenia należności niepodlegających umorzeniu na podstawie

ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Dodatkowo poinformowano odwołującego się, że istnieje możliwość wystąpienia z wnioskiem o rozłożenie na raty należności niepodlegających umorzeniu. W piśmie została nadto wskazana osoba, która prowadzi sprawę oraz telefon kontaktowy.

Wnioskodawca wystosował do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o wyszczególnienie należności niepodlegających umorzeniu. W związku z tym pismem z dnia 6 marca 2015 r. starszy inspektor J.W. przekazała odwołującemu się zestawienie należności do zapłaty na poszczególne fundusze wraz z odsetkami naliczonymi na dzień sporządzenia pisma wskazując, w jaki sposób powinny być obliczone dalsze odsetki. Kwoty, które powinny być zapłacone przez R.S., zgodnie z zestawieniem z w/w pisma, obejmowały: FUZ za styczeń 2005 r. w kwocie 4,55 zł, FUZ za lipiec 2005 r. w kwocie 75,13 zł plus odsetki w wysokości 85,00 zł oraz FUZ za sierpień 2005 r. w kwocie 39,90 zł plus odsetki w wysokości 44,00 zł, tj. łącznie 248,58 zł (119,58 zł - niedopłata z tytułu składek oraz 129,00 zł - odsetki). Odwołujący się dodatkowo został w piśmie pouczone, w jaki sposób powinna być dokonana zapłata. Został mu wskazany także numer telefonu kontaktowego pracownika.

R.S. rozmawiał telefonicznie z pracownikiem ZUS, m.in. w dniu 6 marca 2015 r. i w rozmowie tej została mu podana kwota należności do zapłaty. Także żona odwołującego się prowadziła rozmowę z pracownikiem ZUS. W dniu 6 marca 2015 r., zgodnie z otrzymaną instrukcją, odwołujący się wykonał przelew na rachunek ZUS następujących kwot: 4,55 zł, 160,13 zł i 83,90 zł.

Kwoty uiszczone przez odwołującego się nie obejmowały jednak pełnej należności składek niepodlegającej umorzeniu, jaka powinna być opłacona celem zastosowania ustawy abolicyjnej. J.W. dokonując jej wyliczenia popełniła omyłkę, zaniżyła ją, gdyż należności niepodlegające umorzeniu w sumie obejmowały kwotę 844,13 zł (składki na FUZ za maj, wrzesień, listopad 2003 r. - 782,74 zł oraz składki na Fundusz Pracy za maj, wrzesień i listopad 2003 r. - 61,39 zł) plus odsetki w wysokości 1.058 zł.

Omyłka J.W. została ujawniona, gdy po dokonaniu wpłaty przez R.S. doszło do weryfikacji konta odwołującego się w organie rentowym. Było to już po upływie

terminu, w którym należności niepodlegające umorzeniu powinny być uiszczone. W związku z powyższym, J.W. w sierpniu 2015 r. zadzwoniła do odwołującego się, który w tym czasie przebywał poza granicami kraju. R.S. został poinformowany o tym, że kwota należności niepodlegających umorzeniu została wskazana nieprawidłowo. Odwołujący się nie podjął inicjatywy skontaktowania się z organem rentowym w celu ostatecznego zweryfikowania należnej kwoty, którą winien uiścić, aby skorzystać z ustawy abolicyjnej w zakresie jaki określała decyzja z dnia 29 stycznia 2014.

Pismem z dnia 3 sierpnia 2015 r. R.S. został zawiadomiony, że zastało zakończone postępowanie wyjaśniające dotyczące wydania decyzji dotyczącej wniosku o umorzenie składek i w związku z tym odwołujący ma prawo wypowiedzenia się w kwestii zebranych dowodów, materiałów w terminie 7 dni od daty otrzymania zawiadomienia. Wskazane zawiadomienie nie zostało odebrane, mimo że było dwukrotnie awizowane.

W związku z powyższym organ rentowy wydał decyzję z dnia 28 sierpnia 2015r., nr [...], w której odmówił R.S. umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres grudzień 2003 r. - grudzień 2004 r, wrzesień 2005 r. - październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r., lipiec 2007 r.; na ubezpieczenia zdrowotne za okres grudzień 2003 r. - grudzień 2004 r., październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r.; na Fundusz Pracy za okres od grudnia 2003 r. do grudnia 2004 r., październik 2005 r., lipiec 2006 r. - wrzesień 2006 r., lipiec 2007 r. Decyzję tę R.S. odebrał w dniu 1 września 2015 r. i udał się do placówki ZUS celem wyjaśnienia sytuacji. Nie spotkał wówczas J.W.. Nikt nie był w stanie udzielić mu informacji. W związku z tym złożył odwołanie od decyzji.

Sąd Apelacyjny uchylając zaskarżony wyrok i decyzję organu rentowego podkreślił, że w niniejszej sprawie ani Zakład Ubezpieczeń Społecznych ani Sąd pierwszej instancji nie rozpoznały istoty sprawy.

Zdaniem Sądu odwoławczego, Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, że organ rentowy nie miał prawa wydać zaskarżonej decyzji gdyż zamieszczona w niej odmowa umorzenia składek, została dokonana bez podstawy, mogłaby ona zostać uznana za prawidłową jedynie wówczas, gdyby jej wydanie zostało poprzedzone wydaniem decyzji, która w zgodny z prawem sposób określiłaby wszystkie warunki

wyroku umorzenia w tym kwoty niepodlegających potencjalnemu umorzeniu należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i na Fundusz Pracy. Takie stanowisko Sądu Okręgowego nie znajdowało jednak, w ocenie Sądu drugiej instancji, uzasadnienia prawnego. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko organu rentowego, że ocena zaskarżonej decyzji ZUS z 28 sierpnia 2015 r. powinna być dokonana w świetle norm prawa materialnego, regulujących przesłanki umorzenia należności objętych postępowaniem abolicyjnym, a w szczególności art. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej. Przepis ten przewiduje odmowę umorzenia należności jako jedyne dopuszczalne rozstrzygnięcie w wypadku, gdy nie zostały spełnione warunki umorzenia, określone art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej. Ten ostatni przepis stanowi, że warunkiem umorzenia objętych abolicją należności, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1 ustawy abolicyjnej (to jest o umorzeniu należności), niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych: naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Skoro w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił, że odwołujący się powyższego wymogu nie spełnił, gdyż nie opłacił pełnej kwoty należności nie podlegających umorzeniu to, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie mógł stwierdzić, że brak było podstaw prawnych do wydania zaskarżonej decyzji.

Sąd drugiej instancji stwierdził jednak również, że z materiału dowodowego niniejszej sprawy wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że wnioskodawca nie znał wysokości składek podlegających niepodlegających umorzeniu, zgodnie z warunkami decyzji z 29 stycznia 2014 r., a tym samym nie miał możliwości ich uiszczenia.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu odwoławczego, nie można było przyjąć, że określony w powyższej decyzji termin 12 miesięcy na uiszczenie

niepodlegających umorzeniu składek, rozpoczął swój bieg. Ubezpieczony zwracał się do organu rentowego w marcu 2015 r. o podanie informacji o wysokości zaległości niepodlegających umorzeniu, w myśl ustawy abolicyjnej. W odpowiedzi, w piśmie z 6 marca 2015 r. J.W., pracownik ZUS przekazała odwołującemu się zestawienie należności do zapłaty na poszczególne fundusze wraz z odsetkami naliczonymi na dzień sporządzenia pisma wskazując, w jaki sposób powinny być obliczone dalsze odsetki. Odwołujący się został również pouczone, w jaki sposób powinna być dokonana zapłata. W dniu 6 marca 2015 r. R.S. dokonał przelewu na rachunek ZUS następujących kwot: 4,55 zł, 160,13 zł i 83,90 zł, które pokrywały wskazaną mu wcześniej należność.

Jednak później okazało się, że kwoty uiszczone przez odwołującego się nie obejmowały pełnej należności składek niepodlegającej umorzeniu, jaka powinna być opłacona celem zastosowania ustawy abolicyjnej, bowiem J.W. dokonując jej wyliczenia popełniła omyłkę, zaniżając ją. Do dnia otrzymania zaskarżonej decyzji, wykaz prawidłowo naliczonych należności nie został odwołującemu się przedstawiony przez organ rentowy na piśmie.

Z powyższych ustaleń Sąd Apelacyjny wywiódł dwa wnioski. Po pierwsze, dopiero od chwili doręczenia ubezpieczonemu pisma z prawidłowo określoną kwotą niepodlegających umorzeniu należności można zacząć liczyć termin 12-miesięczny do uiszczenia przez niego tychże należności. Od tego momentu, ubezpieczony będzie miał bowiem realną możliwość spełniania warunków umorzenia składek. Również dopiero z tym momentem w sposób prawidłowy zostanie rozpoznany jego wniosek z 5 sierpnia 2013 r. w przedmiocie umorzenia zaległości składkowych - albowiem dopiero w tej dacie ubezpieczony uzyska konieczne informacje dotyczące kwoty niepodlegających umorzeniu zaległości składkowych.

Po drugie, informacja organu, także, jeśli chodzi o wysokość podanych kwot należności, jest dla stron wiążąca. Z tego też względu, jakiegokolwiek późniejsze wezwania organu rentowego skierowane do ubezpieczonego, wskazujące inne kwoty zadłużenia, pozostają bez wpływu na decyzję w przedmiocie umorzenia składek. Nawet, jeśli powyższe wynikało z błędów organu rentowego, to nie mogą one obciążać ubezpieczonego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego była przedwczesna.

Na ten wyrok pełnomocnik organu rentowego złożył zażalenie, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 386 § 4 w związku z art. 477^{14a} k.p.c., przez rozstrzygnięcie o uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego [...] w W. oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego, pomimo nie wystąpienia w sprawie okoliczności stanowiących ustawowe przesłanki dopuszczalności uchylenia zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, w szczególności na skutek rozpoznania przez organ rentowy istoty sprawy; a także naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 1 ust. 10 i 11 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, polegającą na przyjęciu że 12 miesięczny termin na spłatę należności niepodlegających umorzeniu należy liczyć od daty doręczenia dłużnikowi pisma informującego o wysokości tych należności.

W związku z powyższym skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, według norm przepisanych.

Wnioskodawca nie składał odpowiedzi na zażalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się uzasadnione, co doprowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku.

Uzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 386 § 4 w związku z art. 477^{14a} k.p.c. Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza przypadkami nieważności postępowania lub też gdy zachodziły podstawy do odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Natomiast na podstawie

art. 477^{14a} k.p.c. sąd drugiej instancji uchylając wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego może sprawę przekazać do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Przepis art. 477^{14a} k.p.c. ma charakter wyjątkowy, wobec czego należy podchodzić do jego zastosowania z ostrożnością. Przepis ten stosowany jest wówczas, gdy konieczne jest skasowanie decyzji organu rentowego i wydanie nowej, po przekazaniu sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania i przeprowadzeniu prawidłowego postępowania przed tym organem, uwzględniającego wszelkie wymagania wynikające z prawa materialnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2016 r., I UZ 22/16, LEX nr 2159129).

W realiach niniejszej sprawy należy zauważyć, że organ rentowy w oparciu o art. 1 ust. 13 pkt 2 w zw. z art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej i po wydaniu decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, wydał zaskarżoną decyzję, w której odmówił umorzenia należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 6 ustawy abolicyjnej, wobec niespełnienia warunków umorzenia.

Zgodnie z art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty podlegających umorzeniu należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 (nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne-emerytalne, rentowe i wypadkowe) i ust. 6 (nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy), z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

Należy w tym miejscu zauważyć, że wbrew twierdzeniom organu rentowego, użycie w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej zwrotu „ustala także” jasno wskazuje, że przewidziana w tym przepisie decyzja powinna zawierać dwa elementy składowe, po pierwsze - określenie warunków umorzenia ustanowionych w ust. 10-12 oraz po drugie - ustalenie kwot należności podlegających umorzeniu. Warunkiem umorzenia należności składowych (w kwotach ustalonych w decyzji określającej warunki umorzenia) jest nieposiadanie, na dzień wydania decyzji o umorzeniu (przewidzianej w art. 1 ust. 13 pkt 1), składek niepodlegających umorzeniu oraz pozostałych należności powstałych w konsekwencji ich nieopłacenia. Skoro przesłankę spełnienia tego warunku stanowi spłata niepodlegających umorzeniu należności określonych w art. 1 ust. 10, w trybie

przewidzianym w art. 1 ust. 11 i 12, a konsekwencją jego niespełnienia jest wydanie decyzji o odmowie umorzenia należności (art. 1 ust. 13 pkt 2), to organ rentowy w decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy powinien warunek ten określić (skonkretyzować) przez wskazanie również kwot należności niepodlegających umorzeniu, przypadających do spłaty na datę złożenia wniosku. Uzależnienie wydania decyzji na podstawie art. 1 ust. 13 ustawy od spłacenia niepodlegających umorzeniu należności w ciągu 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8, nakazuje określenie tych warunków w taki sposób, by wywiązanie się z nich było możliwe. Osoba występująca z wnioskiem o umorzenie należności powinna nie tylko wiedzieć, jakie kwoty należności - według wyliczeń organu rentowego - podlegają umorzeniu, ale także jakie przypadają do zapłaty oraz mieć możliwość ich zakwestionowania w odwołaniu wniesionym od decyzji określającej warunki umorzenia (art. 1 ust. 16 ustawy abolicyjnej).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podzielił pogląd, że pierwsza decyzja, wydawana na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, musi składać się z dwóch koniecznych elementów, tj. z ustalenia kwoty należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 6 tej ustawy, czyli tych, które będą podlegać umorzeniu oraz z określenia warunków umorzenia, czyli ustalenia kwoty należności nieumarzalnych, wymagających spłacenia. W konsekwencji, decyzja wydana na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej bez określenia kwot należności niepodlegających umorzeniu, o których mowa w art. 1 ust. 10 ustawy, dotknięta jest brakiem, który nie może być naprawiony inaczej niż przez ponowne rozpoznanie sprawy przed organem rentowym (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2017 r., II UZ 63/17, LEX nr 2390742). Należy jednak zauważyć, że przedmiotem rozpoznania sądów w niniejszej sprawie było odwołanie od decyzji odmawiającej umorzenia należności, a nie od decyzji określającej warunki umorzenia. Zatem w wyniku wydania zaskarżonego wyroku uchyleniu uległa jedynie zaskarżona decyzja, a nie poprzedzająca ją decyzja, w której organ rentowy w sposób niepełny określił warunki umorzenia. Kierując się zatem wciąż prawomocną decyzją z 29 stycznia 2014 r., określającą warunki umorzenia należności, organ rentowy rozstrzygając sprawę merytorycznie nie naprawiłby

błędu jaki popełnił przy wydawaniu decyzji, która nie była przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie.

Zgodnie z 1 ust. 13 pkt 1 w zw. z art. 1 ust. 8 i 10 ustawy abolicyjnej warunkiem wydania decyzji umarzającej należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą jest spełnienie warunków określonych przez organ rentowy w decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej oraz nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych. Ponieważ zarówno ust. 8, jak i ust. 10 art. 1 ustawy dotyczą warunków umorzenia należności składowych, konieczne jest rozważenie wzajemnej relacji tych przepisów.

Jak wskazano powyżej, warunki umorzenia należności określone powinny być w decyzji wydanej przez organ rentowy na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, przepis ten nie zawiera żadnych wyłączeń, a zatem z jego literalnej treści wynika, że w treści decyzji powinny zostać wskazane wszystkie warunki, których spełnienie jest konieczne do umorzenia należności składowych. Elementem wskazanej decyzji powinno być zatem również określenie kwoty należności nie podlegających umorzeniu, które wnioskodawca jest zobowiązany uiścić w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia decyzji (art. 1 ust. 11 ustawy). Jednocześnie, na podstawie art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności, wnioskodawca nie może być zobowiązany do uiszczenia niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych. Zestawienie obu tych przepisów i porównanie ich treści prowadzi do wniosku, że art. 1 ust. 10 ustawy dotyczy niepodlegających umorzeniu należności, które powstały po wydaniu decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy, bowiem wydając prawomocną decyzję o warunkach umorzenia należności składowych organ rentowy powinien określić w niej wszystkie warunki konieczne do spełnienia, aby wydać decyzję, o której mowa w art. 1 ust. 13 pkt 1, które są mu znane na dzień wydania pierwszej decyzji, w tym,

niepodlegające umorzeniu należności składkowe. Jednocześnie organ rentowy jest związany swoją decyzją wydaną na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej. Zatem jedyne należności niepodlegające umorzeniu, które mogą nie być objęte decyzją o warunkach umorzenia, to należności powstałe po wydaniu tejże decyzji.

W celu wydania merytorycznej decyzji w przedmiocie umorzenia należności składkowych organ rentowy musi zatem zbadać spełnienie dwóch podstawowych przesłanek:

1. czy wnioskodawca spełnił warunki określone w uprzednio wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej decyzji o warunkach umorzenia;
2. czy wnioskodawca nie jest zobowiązany do uiszczenia niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, które powstały po wydaniu decyzji o warunkach umorzenia.

Po ustaleniu spełnienia powyższych przesłanek organ rentowy może rozstrzygnąć o umorzeniu lub odmowie umorzenia nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że niewątpliwie w sprawie wydano decyzję z dnia 29 stycznia 2014 r., w której określono warunki umorzenia należności. Nie ulega wątpliwości, że decyzja ta obarczona była błędem, bowiem nie zawierała wskazania wysokości należności niepodlegających umorzeniu, które wnioskodawca był zobowiązany zapłacić, aby można było wydać decyzję umarzającą niezapłacone należności z tytułu składek. Jednak wnioskodawca nie zaskarżył decyzji w terminie, w związku z czym uprawomocniła się ona i stanowiła podstawę dla wydania decyzji z 28 sierpnia 2015 r., w której organ rentowy odmówił umorzenia należności składkowych wobec nieuiszczenia w 12-miesięcznym terminie wszystkich należności niepodlegających umorzeniu. Formalnie zatem organ rentowy poczynił wszystkie ustalenia potrzebne do rozpoznania sprawy. Niezasadnie jednak zarówno organ rentowy, jak i Sąd odwoławczy pominęli część materiału dowodowego w postaci pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 6 marca 2015 r., w którym wskazano odwołującemu się, błędną, jak się potem okazało, kwotę należności niepodlegających umorzeniu,

które musiały zostać opłacone, aby wydać pozytywną decyzję w przedmiocie umorzenia należności składkowych.

Bez wątpienia wskazane powyżej pismo nie stanowiło części decyzji ustalającej warunki umorzenia, nie stanowiło ono również postanowienia w przedmiocie uzupełnienia wspomnianej decyzji, nie oznacza to jednak, że może ono zostać całkowicie pominięte i nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Z zasady zaufania obywatela do państwa i organów władzy publicznej, wywodzonej z art. 2 Konstytucji RP, wynika bowiem, że organy władzy publicznej ponoszą odpowiedzialność, za informacje udzielane obywatelom i nie mogą one wprowadzać obywateli w błąd, innymi słowy organy władzy publicznej są związane treścią oświadczeń składanych obywatelom, w zakresie właściwości tych organów. W niniejszej sprawie płatnik, nie posiadając wyszczególnionej w treści decyzji ustalającej warunki umorzenia należności kwoty zobowiązań niepodlegających umorzeniu, zwrócił się o stosowną informację do organu rentowego i informację taką uzyskał. Działając w dobrej wierze, mógł on zatem przyjąć, że podana mu kwota stanowi całość zobowiązania, jakie musi jeszcze uiścić. Należy zauważyć, że błąd w tym zakresie został wychwycony przez organ rentowy dopiero po zapłacie wskazanej kwoty i po upływie 12-miesięcznego terminu określonego w art. 1 ust. 11 ustawy abolicyjnej. W tej sytuacji nie można całkowicie pominąć błędnego wskazania wnioskodawcy kwoty pozostającej do zapłacenia przez organ rentowy oraz faktu, że błąd ten został wykryty dopiero po upływie terminu do uiszczenia niepodlegających umorzeniu składek. Przyjęcie bowiem, że ta okoliczność nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy naruszać może zaufanie obywatela do państwa, skoro zapłacił on podaną mu wcześniej kwotę i tym samym miał prawo oczekiwać pozytywnego rozstrzygnięcia jego sprawy, a już po upływie ustawowego terminu poinformowano go, że powinien uiścić kwotę wyższą.

Nie można jednak również przyjąć, że 12-miesięczny termin na spłatę należności niepodlegających umorzeniu należy liczyć od daty doręczenia dłużnikowi pisma informującego o wysokości tych należności; wykładnia taka istotnie stanowi naruszenie art. 1 ust. 10 i 11 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby

prowadzące pozarolniczą działalność, bowiem art. 1 ust. 11 ustawy wyraźnie nakazuje liczyć wskazany powyżej termin od dnia uprawomocnienia się decyzji o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy, zaś prawomocność tej decyzji nie jest uzależniona od doręczenia pisma ustalającego wysokość należności niepodlegających umorzeniu. Przyjęta przez Sąd drugiej instancji wykładnia stanowi zatem wykładnię *contra legem*, która nie może być uznana za dopuszczalną.

Reasumując powyższe należy zauważyć, że w niniejszej sprawie nie zachodziły podstawy do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania temu organowi na podstawie art. 386 § 4 w związku z art. 477^{14a} k.p.c., w sprawie poczyniono bowiem wszelkie ustalenia potrzebne do jej merytorycznego rozstrzygnięcia, zaś zaskarżoną decyzją rozpoznano istotę sprawy. Przy ponownym rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy rolą Sądu Apelacyjnego będzie zatem merytoryczne rozstrzygnięcie w przedmiocie apelacji organu rentowego przy uwzględnieniu warunków umorzenia należności składkowych wskazanych w decyzji z 29 stycznia 2014 r., przy uwzględnieniu treści pisma organu rentowego z 6 marca 2015 r. i dokonanej na jego podstawie wpłaty na należności nie podlegające umorzeniu oraz przy wzięciu pod uwagę, czy w dniu wydania zaskarżonej decyzji, tj. 28 sierpnia 2015 r., na koncie wnioskodawcy figurowały jakieś niezapłacone należności niepodlegające umorzeniu, powstałe po dniu wydania decyzji ustalającej warunki umorzenia należności składkowych.

Z tych powodów, na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.